

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

/проф. Борис БУНЧУК/

_____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
практики студентів

Навчальна (ознайомча) безвідривна
обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Соціальне забезпечення»

Спеціальність 232 Соціальне забезпечення

Галузь знань 23 Соціальна робота

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної (ознайомчої) практики складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення», спеціальності 232 Соціальне забезпечення, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 12 від «2» вересня 2024 р.).

Розробник: **Яремчук Сергій Степанович**, доктор історичних наук, професор

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри філософії та культурології
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри філософії та культурології

(підпис)

Ольга РУПТАШ

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

Алла АНТОФІЙЧУК

Вступ

В українському суспільстві відбуваються глобальні зміни усіх сфер життя, у тому числі, і соціальної сфери. У зв'язку з цим важливого значення набуває якісна підготовка фахівців із соціального забезпечення з урахуванням сучасних вимог роботодавців до професіоналів цього профілю. Для підготовки фахівця з соціальної роботи важливого значення набуває не тільки теоретична підготовка, а й практична. При чому, співвідношення теорії та практики повинно бути майже рівнозначним. Тому в умовах активної професіоналізації соціальної роботи, зміни освітніх стандартів та впровадження нових освітніх програм, у тому числі і за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення, важливо зосередити увагу на якісній практичній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери.

Професіоналізм фахівця із соціальної роботи складається із професійних знань, навичок й умінь. Оволодіння навичками й уміннями є складовою частиною практичної підготовки фахівців. Практика – одна із важливіших складових професійної підготовки спеціаліста. Навчальна (ознайомча) безвідривна практика відіграє важливу роль у процесі практичної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери, формуванні умінь та навиків здійснення фахової діяльності, засвоєння її основних цінностей: альтруїзму, милосердя, благодійництва тощо.

У період практики особливо інтенсивно проходить процес формування професійних умінь і навичок, оскільки вона проводиться в умовах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності, і, фактично, являє собою організацію самостійної практичної діяльності, спрямованої на вирішення конкретних професійних завдань.

Практика студентів закладів вищої освіти України є невід'ємною складовою підготовки фахівців з вищою освітою і галузевих стандартів вищої освіти. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь за відповідною освітньою програмою (спеціальністю).

Практичну підготовку здобувачів вищої освіти як одну із форм організації освітнього процесу здійснюють шляхом проходження практики на базах практики, які забезпечують практичну підготовку. У Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича практична підготовка є невід'ємним складником освітніх програм підготовки бакалаврів. Практичну підготовку здійснюють в умовах професійної діяльності під керівництвом

викладача університету та фахівця від бази практики. Організація практичної підготовки здобувачів вищої освіти в Університеті регламентована «Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти» (затверджене Вченою радою ЧНУ ім. Ю. Федьковича 31 серпня 2020 року, протокол № 7). URL: <https://drive.google.com/file/d/1EMTd09rzwmD6gmLzuThArr1uKS6U2Bj6/view>

Мета, завдання практики, компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти у процесі проходження практики

Мета навчальної (ознайомчої) практики:

- ознайомити студентів з механізмами функціонування соціальної інфраструктури, що діє у полі соціальної роботи з різними верствами населення;
- сприяти формуванню операційного компонента на шляху фахового становлення майбутнього фахівця з соціальної роботи.
- здійснювати подальший розвиток уявлень студентів про об'єкт-суб'єктні характеристики соціальної роботи;
- виховання професійно-значущих рис та гуманістичного світогляду студентів, що готується до фахової діяльності.

Завдання практики:

- ознайомлення з елементами соціальної інфраструктури (організаціями, установами, закладами тощо), діяльність яких спрямована на соціальну роботу;
- опис ресурсної бази організації, де відбувається проходження практики;
- вивчення специфіки роботи соціального працівника у цих організаціях;
- засвоєння вимог до виробничої документації за спеціалізацією проблематики установи, в якій проводиться практика;
- збір інформації про практичний досвід вирішення соціальних проблем, який використовує установа;
- аналіз основних форм соціальної роботи в обраній установі.

Компетентності і програмні результати навчання, якими має оволодіти здобувач вищої освіти у процесі проходження навчальної (ознайомчої) практики:

Загальні компетентності:

2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

12. Здатність працювати в команді.

13. Здатність до міжособистісної взаємодії.

16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності:

2. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

4. Здатність використовувати адміністративно-правові механізми призначення та контролю в системі соціального захисту населення.

11. Здатність оцінювання якості соціальних послуг.

12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.

13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців.

14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.

15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення.

19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.

Інформаційний обсяг практики

№	Назва практики	Курс / Семестр	Тижнів	Кредитів ЄКТС / годин	Вид підсумкового контролю
1	Навчальна (ознайомча) практика, безвідривна	1 / 2	2 (упродовж семестру)	3 / 90	Залік

Бази практики

База практики – це установа, підприємство, організація різної форми власності та підпорядкованості, що призначена для проведення практики здобувачів вищої освіти, і повинна забезпечувати виконання програми практики для відповідного ступеня вищої освіти (бакалавра, магістра).

Підприємства, організації, установи, які є базами практики, мають відповідати освітній програмі, навчальному плану спеціальності здобувачів вищої освіти, урахувати специфіку спеціальності, мати кваліфікованих спеціалістів для керівництва практикою та необхідну матеріальну і методичну базу. Залежно від мети і завдань практики базами можуть бути як установи, підприємства, організації, так і структурні підрозділи Університету.

Навчальна (ознайомча) практика є безвідривною від навчання. Тому базою практики передусім виступає Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, а саме випускаюча кафедра філософії та культурології. Водночас практика передбачає проведення ознайомчих екскурсій у закладах соціальної сфери, які виступають роботодавцями, а з деякими з них укладені Угоди чи Меморандуми про співпрацю (Чернівецький обласний центр зайнятості, Управління соціального захисту Чернівецької ОДА, Департамент соціальної політики Чернівецької міської ради, Пенсійний фонд Чернівецької області). Крім цього, програма практики передбачає виконання трьох індивідуальних дослідницьких робіт на тему «Аналіз соціального закладу», в яких здобувач аналізує діяльність закладів соціальної сфери (за вибором). Загалом знайомство з базами практик сприяє закріпленню знань, отриманих під час навчання, та формуванню визначених компетентностей.

Права та обов'язки керівника практики і практикантів

Безпосереднє навчально-методичне керівництво і виконання практики забезпечують відповідні кафедри Університету. Навчально-методичне керівництво, а також контроль за виконанням програми практики здійснюють керівники практики. До керівництва практики залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники зі стажем роботи не менше 3 років.

В обов'язки **керівника практики** входить:

- до початку практики видати кожному практиканту індивідуальне завдання;
- під час проведення практики постійно контролювати забезпечення належних умов праці і побуту практикантів та дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства;
- контролювати виконання практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку, ведення щоденника практики;
- надавати практикантам методичну допомогу у вирішенні завдань, визначених програмою практики; – своєчасно подавати завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо її поліпшення.

Здобувачі вищої освіти Університету при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики отримати в керівника практики консультації щодо виконання індивідуального плану практики;
- у повному обсязі виконати програму практики та індивідуальні завдання керівника практики;
- вивчити і дотримуватися правил внутрішнього розпорядку, правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства;
- своєчасно подати керівнику практики звітну документацію, що передбачена програмою практики та захистити звіт про проходження практики.

Зміст практики

Теоретичною базою для проходження навчальної (ознайомчої) безвідривної практики є вивчення навчальної дисципліни «*Система*

соціального захисту в Україні». Структура практики включає три етапи: підготовчий, основний і підсумковий.

Підготовчий етап практики включає в себе вирішення організаційних питань. У цей час проводиться настановна конференція, на якій студенти ознайомлюються з програмою практики, завданнями, звітною документацією з практики, проводиться інструктаж із техніки безпеки і охорони праці.

Основний етап практики включає складання кожним практикантом індивідуального плану роботи, практичну діяльність відповідно до цього плану, консультації з викладачем-керівником практики. Протягом цього етапу студент має опрацювати джерела і підготувати три індивідуальні навчально-дослідні роботи «Аналіз соціального закладу» (див. **Додаток 3**) про заклади соціальної сфери (на вибір), а також взяти участь в екскурсіях на відповідні бази практики.

Під час *підсумкового етапу* практики студент в означений термін оформлює звітну документацію з практики та здає її на перевірку керівнику практики. Завершує практику залік, дата якого визначається заздалегідь. Студенти готують виступи, фотоальбоми, відеопрезентації, що відображають хід та результати практики.

Терміни оформлення звітної документації здобувачами вищої освіти та підведення підсумків практики

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуальних завдань. Звітну документацію студент-практикант подає керівникові практики *не пізніше як за два тижні до дня захисту практики (заліку)*.

Підсумковий контроль здійснюється керівником практики, який заслуховує звіт про проходження практики здобувачів вищої освіти у *визначений день протягом залікових тижнів теоретичного навчання*.

Результати підсумкового контролю (заліку) заносять у відомість обліку успішності та залікову книжку здобувача вищої освіти.

Практикант, який не виконав програму практики, може пройти практику повторно в позанавчальний час.

Підсумки кожної практики обговорюють на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводять на вчених радах факультетів.

Критерії оцінювання

Підсумкова (диференційована) оцінка за практику повинна враховувати рівень виконання індивідуальних завдань практики, зміст представленої звітної документації і виступ на заліку. Методика нарахування балів здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання. Загальна кількість балів, яку може отримати студент за проходження практики – 100.

№ з/п	Вид практичної діяльності	Максимальна кількість балів
1	Індивідуальна навчально-дослідна робота «Аналіз соціального закладу»	20
2	Індивідуальна навчально-дослідна робота «Аналіз соціального закладу»	20
3	Індивідуальна навчально-дослідна робота «Аналіз соціального закладу»	20
	Поточна робота	60
4	Звітна документація	20
5	Виступ на заліку	20
	Підсумковий контроль	40
	Разом	100

90-100 балів (рівень А) – студент підготував усі необхідні матеріали, оформив їх відповідно до вимог. На захисті практики допустив незначні помилки під час відповіді на запитання, що не впливають на розуміння навчального матеріалу та вміння ним оперувати.

80-89 балів (рівень В) – студент підготував усі необхідні матеріали практики, оформив їх відповідно до вимог. Але при цьому вони мають незначні неточності, які не впливають на загальну структуру; є незначні недоліки при підготовці звіту; у відповідях на запитання на захисті практики спостерігається часткове нерозуміння матеріалу, труднощі при оперуванні ним.

70-79 балів (рівень С) – студент підготував усі необхідні матеріали практики, оформив їх відповідно до вимог. Але при цьому є недоліки у звітній документації; у відповідях на запитання спостерігається часткове неусвідомлення матеріалу, труднощі оперування ним.

60-69 балів (рівень D) – студент підготував усі необхідні матеріали практики. При оформленні звітної документації спостерігаються помилки, у щоденнику недостатньо спостережень, висновків; зміст звіту недостатньо аргументований; у відповідях на запитання відчувається недостатній рівень знань.

50-59 балів (рівень E) – студент підготував усі необхідні матеріали практики, проте є суттєві зауваження щодо якості їхнього оформлення; спостерігаються помилки, які вказують на недостатнє усвідомлення завдань практики; щоденник, звіт оформлені неправильно; у відповідях на запитання спостерігаються помилки, що свідчать про значні прогалини у знаннях.

49 і менше балів (рівень F) – студент підготував частину матеріалів практики, при оформленні яких спостерігаються грубі помилки, які вказують на нерозуміння завдань практики; неправильно оформлені щоденник, звіт; при відповіді на запитання допускаються грубі помилки, що свідчать про нерозуміння навчального матеріалу.

Методичні рекомендації щодо підготовки звітної документації

Звіт є результатом самостійної роботи студента і повинен містити відомості про виконання всіх етапів програми та індивідуальних завдань, висновки та пропозиції. Він повинен відповідати таким вимогам: чіткість, лаконічність, повнота висвітлення. При використанні у звіті матеріалів з підручників, навчальних посібників, статей, інтернет-джерел тощо обов'язковим є посилання на відповідне джерело. Логічно-послідовне викладення належним чином оформлених теоретичних і аналітичних матеріалів у структурних елементах звіту (згідно з наведеною нижче послідовністю):

- **титульний аркуш** (див. Додаток 1);
- **вступ** (мета і завдання практики);
- **щоденник практики** (див. Додаток 2). Під час практики студент регулярно повинен записувати в щоденник усе, що він зробив для виконання календарного плану проходження практики.
- **основна частина** – опис змісту практичної діяльності про виконання здобувачем вищої освіти програми практики. Тут міститься характеристика завдань, які виконував студент у процесі практики, висновки щодо успішності виконання завдань та подальшої роботи над проблемою. Також тут представлений аналіз заходів, у підготовці та проведенні яких студент

брав участь під час проходження практики: їх мету, завдання, залучених учасників, використанні форм і методів, результати заходів, загальне враження, пропозиції щодо удосконалення проведених заходів.

- **висновки та пропозиції.** Аналіз загальних результатів практики, висновки студента стосовної корисності для його подальшого професійного розвитку, позитивні і негативні враження, висновки щодо відповідності наявних професійних знань та вмінь студента вимогам професійної діяльності. Пропозиції студента щодо поліпшення практики.

Рекомендована література

1. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затверджене наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 № 93, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
2. Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (2019 р.). URL: <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu/>
3. Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти (2020). URL: <https://drive.google.com/file/d/1EMTd09rzwmD6gmLzuThArr1uKS6U2Bj6/view>
4. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян: навчальний посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.
5. Мальований М.І. Фінансові аспекти функціонування системи соціального захисту населення в Україні: монографія. Умань: Видавець "Сочінський М. М.", 2016. 496 с.
6. Назарова Г. В., Гончарова С. Ю., Сотникова Ю. В., Аграмакова Н. В. Соціальна економіка: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 275 с.
7. Туленков М. В., Чепак В. В., Яремчук С. С. Менеджмент соціальної організації (у питаннях і відповідях): навч. посіб. / за заг. ред. М.В. Туленкова. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т імені Юрія Федьковича, 2023. 536 с. ISBN 978-966-423-785-4. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/6923>
8. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 248 с.
9. Департамент соціального захисту населення Чернівецької ОДА / ОВА. Офіційний сайт. URL: <https://bukoda.gov.ua/chernivecka-oda/structure/departament-socialnogo-zahistu-naselennya>

10. Департамент соціальної політики Чернівецької міської ради. Офіційний сайт. https://city.cv.ua/city/executive_authority/departament-sotsialnoji-politiki#
11. Державна служба зайнятості. Офіційний сайт. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
12. Міністерство соціальної політики. Офіційний сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
13. Міністерство у справах ветеранів України. Офіційний сайт. URL: <https://mva.gov.ua/ua>
14. Національна соціальна сервісна служба України. Офіційний сайт. URL: <https://nssu.gov.ua/>
15. Пенсійний фонд України. Офіційний сайт. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>
16. Управління праці та соціального захисту населення Чернівецької РДА. Офіційний сайт. URL: <https://chernivecka-rda.gov.ua/upravlinnya-praci-ta-socialnogo-zahistu-naselennya-14-31-38-30-07-2021/>
17. Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю. Офіційний сайт. URL: <https://www.ispf.gov.ua/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра філософії та культурології

ЗВІТ

студента(ки) _____ курсу _____ групи
освітньої програми «Соціальне забезпечення»

прізвище, ім'я, по-батькові

про проходження навчальної (ознайомчої) практики

Керівник практики: _____
(науковий ступінь, посада, П.І.Б)

**Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича**

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ **навчальна (ознайомча)** _____
(вид і назва практики)

Студента/ки _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Освітня програма «Соціальне забезпечення»
(назва)

_____ курс, група _____

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Дата*	Вид виконаної роботи	Відмітки про виконання

**У календарний графік записують усі заходи та інші види робіт, пов'язані з проходженням практики (ознайомлення з програмою практики та інструктажем з правил охорони праці; складання організаційного плану роботи; ознайомлення з методикою майбутньої роботи, порядком ведення щоденника практики, підготовкою індивідуальної роботи; консультації з керівником практики; екскурсії; робота з друкованими та інтернет джерелами; написання індивідуальної аналітичної роботи; підготовка звіту тощо). Керівник практики оцінює кожен етап практики і виставляє відмітку в третю колонку.*

Керівник практики _____
(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

**Структура індивідуальної навчально-дослідної роботи
«АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ»**

1. Загальні відомості про соціальний заклад

Назва

Адреса

Контактний телефон

Веб-портал

***2. Нормативні документи, згідно яких працює соціальний заклад
(перелічити і розглянути основні положення щодо функцій соціального закладу)***

3. Структурна організація закладу (у формі схеми, за потреби з коментарями)

4. Кадрове забезпечення

Керівник і адміністративний апарат (вказати кількісний склад, проаналізувати посадові обов'язки)

Інші спеціалісти (вказати кількісний склад, проаналізувати посадові обов'язки)

***5. Контингент клієнтури, що обслуговується соціальним закладом.
Процедурні аспекти надання соціальних виплат чи послуг***

6. Основні напрями і показники роботи соціального закладу

7. Аналіз проблем, які вирішує даний соціальний заклад

8. Список використаних джерел

9. Додатки (таблиці, схеми, фотозвіт)